

EL CERE I LA FIRA DEL LLIBRE EBRENC

ALBERT PUJOL MARQUÉS

Director de la Fira del Llibre Ebrenc

Vicepresident del CERE

D'entrada, voldria començar per dir que com a membre del CERE i, alhora, de la comissió organitzadora de la Fira em fa molta il·lusió poder escriure aquest article, perquè és un reflex clar de la importància que la Fira del Llibre Ebrenc ha agafat, així com del paper destacat del CERE en aquesta iniciativa.

Si em permeteu, separaré la meua intervenció en diverses preguntes, que probablement més d'un soci s'ha pogut fer sobre la Fira i la seua vinculació amb el CERE. Voldria que aquestes ratlles servissin, també, per al record d'allò que va fer que aquesta iniciativa sorgís i que anés endavant. I, alhora, voldria que servís, sobretot, per mirar endavant i per aprofundir en alguns aspectes que ens han de fer millorar aquesta activitat, així com intentar que la gent del CERE se la faci encara més seua, si pot ser.

PER QUÈ ES FA LA FIRA DEL LLIBRE EBRENC?

Aquesta és, sobretot, una pregunta que els primer anys de la Fira (2004, 2005 i 2006) ens feia molta gent, i explicar-ho bé va ser una de les grans tasques que la comissió organitzadora va haver de fer. La resposta és ben fàcil: no existia, ni existeix, avui en dia, cap fira de llibres en tota la província de Tarragona, i menys encara un espai on els llibres que parlin de les comarques culturalment lligades a l'Ebre o que siguin escrits per autors d'aquestes en siguin protagonistes. Havíem de crear una festa anual al voltant del món del llibre i que alhora trenqués la idea que tot el que envolta els llibres és avorrit i només interessa a quatre. No cal dir que el CERE ha estat, és i probablement serà el referent en el món del llibre a la Ribera d'Ebre, i la idea de la Fira no fa res més que seguir el mateix camí però amb un àmbit més ampli.

I PER QUÈ LA IMPULSA EL CERE?

Aquest és, penso jo, el gran èxit de la Fira: que la idea inicial sorgeixi d'un grup de gent vinculada al CERE, els quals tenen la filosofia que té el centre d'estudis i coneixen perfectament la problemàtica de la difusió i distribució dels nostres llibres entre les llibreries i entre el gran públic. La realitat era que moltes de les publicacions que feia el CERE o que ajudava a publicar quedaven reduïdes als seus socis i, com que se n'havien de fer molts exemplars per tal que no s'esgotessin aviat i fossin econòmicament rendibles, molts quedaven acumulats en piles i totalment desconeguts amb el temps. Quan ens plantegem aquests temes veiem que aquesta problemàtica també afecta les comarques veïnes i que, probablement, ampliant l'àmbit hi sortiríem guanyant tots. Aquests membres del CERE que tenen la idea són els qui, després que la junta ho aprovi, convencen les altres dos entitats coorganitzadores, Institut Ramon Muntaner i Ajuntament de Móra d'Ebre, per tal d'aglutinar esforços i tindre diversos punts de vista i idees, tot creant una comissió de gent treballadora i il·lusionada pel projecte que actualment són l'ànima de l'activitat.

COM VAN SER LES PRIMERES EDICIONS?

La Fira s'inicia el mes de juny de 2004 i es decideix fer-la a Móra d'Ebre perquè aquesta població compta amb un espai idoni per les seues característiques al complex cultural La Llanterna, on es troba la Biblioteca Comarcal, La Llanterna Teatre Municipal i la plaça de la Cultura. El primer i segon any la Fira es realitza en dissabte, preveient que podria ser una bon dia i es compta amb una dotzena d'estands participants i una quinzena d'autors i llibres presentats. No podem dir que van ser uns anys dolents, perquè en diverses hores va aplegar-s'hi un nombre important de gent, però sí que molt públic no va fer-se seua l'activitat i no entenia què es venia a fer a una fira de llibres si no era únicament i exclusivament comprar llibres. Val a dir que fer diverses activitats paral·leles va ajudar a entendre més aquesta part més lúdica i, alhora, a atraure públic més divers.

També val a dir que, com moltes altres activitats, es comença amb un presupost irrisori però la il·lusió i les ganes sovint el compensen i aconseguixen crear optimisme per poder continuar en les edicions següents.

QUIN PAPER HI JUGA EL CERE, EN L'ORGANITZACIÓ?

El CERE és l'entitat troncal de la Fira. Fins ara hi han passat tots els passos de gestió dels ajuts, d'ingressos i despeses, reunions, etc. Des de la primera edició es va crear un compte corrent separat i, alhora, una gestió totalment a banda per tal de no provocar malentesos i complicacions de gestió que poguessin afectar el normal funcionament de l'entitat. A més, es compta amb personal de la comissió organitzadora que tracta tots aquests temes i els gestiona a banda. Des del primer dia que així ho va aprovar la Junta Directiva del CERE es va creure important que la Fira no provoqués cap despesa extra a l'entitat

i que l'engrandiment de l'activitat no donés problemes burocràtics o fiscals al normal funcionament del CERE. Aquest va ser un aspecte clau perquè es triés el Centre d'Estudis com a entitat troncal de tota la gestió, així com l'experiència que l'entitat tenia en l'organització d'esdeveniments culturals.

Per descomptat, hi ha altres factors en què el CERE també influeix, com ara que un total de cinc membres de la comissió organitzadora de la Fira són membres o han estat membres de la junta i coneixen perfectament l'entitat i la seua manera de gestionar-se, així com la importància de donar una bona imatge tant a la gent de la comarca com a la que ens visita de fora. Sense oblidar el fet de continuar la bona entesa amb totes aquelles empreses, entitats i administracions amb les quals ja es tenien projectes i suports comuns.

També voldria aprofitar l'avinentsa per felicitar a tots aquells que van creure que la nostra comarca necessitava una entitat com el CERE perquè, ara que celebrem els seus 25 anys, podem dir que ho van encertar de ple i han de sentir-se orgullosos de la gran feina que s'ha realitzat i de la vitalitat de l'entitat després d'aquests anys.

Per això, vull acabar dient que la Fira del Llibre Ebrenc recull una clara influència d'aquells primers anys en què es tenien clares una sèrie d'idees i objectius de foment de la cultura a la nostra comarca, fugint de localismes i capelletes culturals. Una visió de treball en equip on tots els pobles hi tenien un paper a jugar i tots es podien ajudar entre ells amb projectes comuns que beneficiessin el conjunt de la societat per extensió. Aquells pensaments de realització d'activitats d'àmbit comarcal, amb visió comarcal i, sobretot, adreçats a totes i cadascunes de les persones de la Ribera d'Ebre, els recull la comissió de la Fira i els intenta fer evidents edició rere edició.

Amb aquest esperit voldria que s'entengués la Fira del Llibre Ebrenc. Un esperit de concòrdia, de saber gaudir de la cultura a tots els nivells i sense exclusions. La cultura entesa com a manera de fer les coses. La cultura com a eina per donar a conèixer els valors dels riberencs dins i fora de la comarca. La cultura per agermanar la gent i fer-la xalar. No puc acabar sense donar les gràcies a la comissió organitzadora que tant treballa durant tants mesos perquè cada any intentem fer una Fira millor. Un equip de persones amb majúscules que tenen molt clars els valors, idees i objectius que abans us anomenava.

Feliç aniversari al nostre Centre d'Estudis, feliç aniversari a tots!

ANNEX: RELACIÓ DE LES PRINCIPALS ACTIVITATS EN LES DIVERSES EDICIONS DE LA FIRA DEL LLIBRE EBRENC

I: 2004

— 19 de juny. Móra d'Ebre, La Llanterna Teatre Municipal i espais adjacents, 1a Fira del Llibre i l'Autor Ebrencs. L'acte d'inauguració és presidit pel delegat del Govern a les Terres de l'Ebre, Lluís Salvadó Tenesa.

- Participació de 20 expositors (editorials, llibreters, institucions i associacions culturals)

- Realització de tres taules redones:
 - “El paper de l’associacionisme en la indústria cultural a les comarques de l’Ebre”
 - “La visió del llibre ebrenç des de dins i des de fora de les nostres comarques”
 - “El llibre del territori ebrenç i el seu entorn”
- Taules de presentacions de llibres (3 torns) amb un total de 20 autors participants.
 - Exposició de publicacions ebrenques a la Biblioteca Comarcal
 - Activitat “Conta’m un conte d’aquí”, dirigida al públic infantil

II: 2005

— 10 i 11 de juny, Móra d’Ebre, 2a Fira del Llibre i l’Autor Ebrençs:

- 10 de juny

Biblioteca Comarcal, Inauguració de l’exposició “9 poetes ebrençs”. La Llanterna Teatre Municipal, lliçó inaugural, dedicada al Baix Ebre, a càrrec de Gerard Vergés. A continuació, espectacle de música a càrrec de Quico el Cèlio, el Noi i el Mut de Ferreries.

- 11 de juny

Inauguració de la Fira, a càrrec del director de la Institució de les Lletres Catalanes, Jaume Subirana. Actuació de La Comparsa de l’Any del Llibre i la Lectura. Participació de 16 expositors. Presentacions i signatures de llibres (3 torns) amb un total de 25 autors participants.

La Llanterna Teatre Municipal, II Jornada Professional del Llibre Ebrenç, 2 taules redones: “Les publicacions dels centres d’estudis i la seua difusió” i “L’edició de llibres ebrençs: present i futur”.

Biblioteca Comarcal, espectacle de titelles i espectacle *L’aprenent de l’amor i la mort*, del poeta Albert Roig.

Lliurament dels premis als guanyadors i obsequis a tots els participants del I Premi Llibresebrençs.org de relats curts a Internet per a jòvens escriptors.

La Llanterna Teatre Municipal, actuació del grup de balls i música tradicionals Saragatona.

III: 2006

— 3 i 4 de juny. Móra d’Ebre, 3a Fira del Llibre i de l’Autor Ebrençs:

- 3 de juny

Biblioteca Comarcal, inauguració de l’exposició “Paraules de riu”. La Llanterna Teatre Municipal, lliçó inaugural, dedicada a la comarca del Matarranya, a càrrec d’Hèctor Moret. Espectacle musical del grup Túrnez & Sesé.

I Fira del Llibre Ebrenc, 2004 (foto: Ferran Roca)

II Fira del Llibre Ebrenc, 2005 (foto: Ferran Roca)

- 4 de juny

Inauguració de la Fira, a càrrec del director dels Serveis Territorials de Cultura a les Terres de l'Ebre, Antoni Sabaté. Actuació del grup Troba 3. Participació de 20 expositors. Presentacions i signatures de llibres (3 torns) amb un total de 30 autors participants. Visita de la Queta, de la campanya "Dóna corda al català!".

La Llanterna Teatre Municipal, III Jornada del Llibre Ebrenc, 2 taules redones: "Les revistes dels centres d'estudis: tipologia, estructura, continguts i difusió" i "La promoció dels autors des de diferents punts de vista".

Activitat "Llegim ebrenc!", a càrrec de Rita Marzoa. Biblioteca Comarcal, espectacle infantil a càrrec del pallasso Muniatto i espectacle musical *Cançons de mandràgora*, dirigit per Robert Faltus i inspirat en l'obra de Gerard Vergés.

Lliurament dels premis als guanyadors i obsequis a tots els participants del II Premi Llibresebrencs.org de relats curts a Internet per a jòvens escriptors.

La Llanterna Teatre Municipal, espectacle musical *L'escriptor inexistent*, a càrrec de Montse Castellà, inspirat en textos d'escriptors ebrencs.

IV: 2007

— 2 i 3 de juny. Móra d'Ebre, 4a Fira del Llibre i de l'Autor Ebrencs:

- 2 de juny

Biblioteca Comarcal, Inauguració de l'exposició "Artur Bladé i Desumvila: escriptor de l'Ebre català, cronista de l'exili" i xarrada sobre la vinculació de l'escriptor amb Móra d'Ebre, a la Biblioteca Comarcal.

Lliçó inaugural, a La Llanterna Teatre Municipal. L'acte està dedicat a la comarca del Maestrat i la xarrada va anar a càrrec de l'escriptor Josep Igual, de Benicarló. Tot seguit, "Espectacles ebrencs, lletres nostres" amb l'espectacle *De boca a orella*, a càrrec del grup Pepet i Marieta.

- 3 de juny

Inauguració oficial de la Fira, a càrrec d'Eduard Voltas, secretari del Departament de Cultura. Actuació del grup Troba 3. Participació de 20 expositors. Presentacions i signatures de llibres (3 torns) amb un total de 35 autors participants.

La Llanterna Teatre Municipal, IV Jornada del Llibre Ebrenc amb el tema: "Història i patrimoni com a recurs per a la literatura".

Espectacle infantil *Faci, faci*, a partir d'elements de la literatura popular, de la companyia L'Udol Teatre d'Alcanar, a Biblioteca Comarcal de Móra d'Ebre

Lliurament dels premis als guanyadors i obsequis a tots els participants del III Premi Llibresebrencs.org de relats curts a Internet per a jòvens ebrencs, a la terrassa del teatre. Veredicte i entrega dels premis, a càrrec de Montse Perelló, coordinadora territorial de Joventut a les Terres de l'Ebre.

III Fira del Llibre Ebrenc, 2006 (foto: Jordi Llambrich)

IV Fira del Llibre Ebrenc, 2007 (foto: Jordi Llambrich)

Espectacle poètic *El rastre de l'instant*, a càrrec de Cinta Massip, poetessa de Tortosa, a la Biblioteca Comarca

"Espectacles ebrenco, lletres nostres", amb l'espectacle *Lletres d'aigua* del cantautor Jesús Fusté, a La Llanterna Teatre Municipal

V: 2008

— 6, 7 i 8 de juny. Móra d'Ebre, 5a Fira del Llibre Ebrenco:

• 6 de juny

Exposició "Paraules, paraules", de l'Escola d'Arts i Oficis de Móra la Nova. Aquesta exposició és fruit de molts mesos de treball inspirat en les paraules i la lletra escrita, i compta amb la presència de tots els alumnes i professors que hi han participat.

Supermercat de les Revistes Culturals Ebrenques. Aquest supermercat té la intenció de donar a conèixer i posar a l'abast diverses revistes de les nostres terres que fomenten la cultura local i comarcal per tal que el públic interessat les pugui adquirir.

Espectacle *Contahistòries per a adults: rondalles i llegendes*, a càrrec de narradors i músics dels Països Catalans. Aquest espectacle literari va adreçat al públic adult i s'inspira en aspectes diversos de la literatura popular i la rondallística ebrenca. Lloc: Pub Sota de Copes.

• 7 de juny

Jornada "Paisatge i formes de vida a través de la literatura. Producció literària i món local". Lloc: La Llanterna Teatre Municipal. Des de la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana i l'Institut Ramon Muntaner, amb la col·laboració dels centres d'estudis, es vol incentivar el coneixement dels paisatges i les formes de vida a través de les múltiples veus que ens aporta la literatura.

Exposició "El món literari de Jesús Moncada". Aquesta exposició mostra imatges i textos de la vida i obra de l'escriptor ebrenco Jesús Moncada (Mequinensa, 1941 – Barcelona, 2005).

Lliçó inaugural. La comarca convidada és el Priorat i ens en parla l'escriptor Jesús M. Tibau, de Cornudella de Montsant, que fa una retrospectiva sobre diversos autors del Priorat, així com una visió personal del món del llibre en aquesta comarca.

Espectacle *De l'Ebre al Mississipí*, a càrrec del grup La Soul Machine, de Falset.

Aquest espectacle mescla clàssics de la música funky, soul, blues i rock amb lletres d'autors ebrenco.

V Fira del Llibre Ebrenc, 2008 (foto: Jordi Llambrich)

Comissió organitzadora de la Fira del Llibre Ebrenc, 2008 (foto: Jordi Llambrich)

- 8 de juny

2n Campionat de Scrabble de les Terres de l'Ebre. Diversos participants ebrencs competeixen per formar el màxim nombre de paraules en el tauler de joc.

Inauguració oficial de la Fira a càrrec de Xavier Vega i Castellví, director dels Serveis Territorials de Cultura a les Terres de l'Ebre. Participació de 22 expositors. Presentacions i signatures de llibres (3 torns) amb un total de 40 autors participants.

I Trobada de Col·leccionistes de Punts de Llibre. Diversos col·leccionistes de punts de llibre de Catalunya disposen d'estands d'exposició, intercanvi i venda de punts de llibre.

Concert literari a càrrec de l'Escola i Banda de Música La Ginesta, de Ginestar, que interpreta diverses peces musicals típiques de les Terres de l'Ebre, tot intercalant-hi la lectura de textos literaris, amb la participació del poeta Albert Guiu.

Espectacle familiar *Moguts per l'Ebre*, a càrrec de la Companyia Forani Teatre, de Cambrils. Aquest espectacle visual basat en el treball de titelles i objectes, música en directe i un treball actoral des del clown fa un viatge imaginari amb tota la canalla amb el Carrilet de l'Ebre.

V Jornada del Llibre Ebrenc: "Les fires de llibres a Catalunya: motor del món literari".

Enguany s'ha debatut sobre la importància que tenen les fires de llibres que es realitzen arreu de Catalunya. Hi han assistit representants de diverses fires i mostres i s'ha parlat del paper que juguen aquestes activitats en la promoció del món del llibre i de quin ha de ser el futur de les fires de llibres a Catalunya.

Entrega de premis del IV Premi Llibresebrenca.org de relats curts a Internet per a jòvens ebrenca. Veredicta a càrrec de Montserrat Perelló, coordinadora territorial de Joventut a les Terres de l'Ebre.

Presentació de diverses revistes participants en el Supermercat de les Revistes Culturals Ebrenques, a càrrec de representants de les entitats culturals editores de revistes.

Activitat de foment de la lectura "Llegim ebrenca!" a càrrec de l'escriptor Màrius Serra.

Espectacle *Voldria tindre el talent... Una terra plena de paraules*, a càrrec del grup Quico el Cèlio, el Noi i el Mut de Ferreries. Aquest espectacle és un homenatge als vells cantadors de jota i a les moltes pàgines de poesia efímera que han escrit en la història de les lletres ebrenques, així com també hi trobareu evocacions a l'imaginari de la literatura ebrenca de tots els temps.